



CY000LAR008 - ΥΔΑΤΟΦΡΑΚΤΗΣ ΚΑΛΑΒΑΣΟΥ

Περιγραφή

Ο υδατοφράκτης Καλαβασού LAR008 βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων τριών κοινοτήτων (Ορά, Βάσα, Ασγάτα), με τη μεγαλύτερη του έκταση να βρίσκεται στη Βάσα Λεμεσού.

Κατασκευάστηκε το 1985, στα πλαίσια του Σχεδίου Βασιλικού- Πεντάσχοινου, με σκοπό την τοπική γεωργική ανάπτυξη αλλά και την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας των περιοχών Λευκωσίας, Λάρνακας και Αμμοχώστου. Είναι κτισμένος, στη κοίτη του ποταμού Βασιλικού, σε σημείο συμβολής παραπόταμων. Έχει χωρητικότητα 17,100,000 m³ και αποστραγγίζει λεκάνη απορροής 97 km² (1, 2). Είναι το πέμπτο μεγαλύτερο φράγμα της Κύπρου. Με βάση την κατηγοριοποίηση του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) ανήκει στα «μεγάλα φράγματα» και στον κατάλογο της Διεθνούς Επιτροπής Μεγάλων Φραγμάτων (2). Περισσότερες σχετικές πληροφορίες -για τα κριτήρια κατηγοριοποίησης- βρίσκονται στην «Αρχειοθήκη» του Υγροτόπου και στην ιστοσελίδα του ΤΑΥ. Στα πλαίσια μελέτης Υδατικής Πολιτικής για τις ανάγκες εμπλουτισμού και διατήρησης στο ποτάμιο σώμα κατάντη του φράγματος, διαφάνηκε ότι οι κλάδοι που τον τροφοδοτούν έχουν ροή 10 μήνες ανά έτος, αν και στην πραγματικότητα η τιμή μεταβάλλεται ανάλογα με τη ξηρότητα του έτους (3).

Αποτελεί μέλος του Έργου Νότιου Αγωγού και τροφοδοτεί το Σύστημα Υδατοπρομήθειας της Λευκωσίας. Για το λόγο αυτό έχει συμπεριληφθεί στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών των Φραγμάτων Πόσιμου Νερού (4).

Η βιολογική του αξία είναι μεσαία. Η βλάστηση που απαντάται περιλαμβάνει δεντρώδη/θαμνώδη είδη όπως *Vitex agnus-castus*, *Tamarix* sp. καλαμιώνες με *Arundo donax* και *Phragmites australis* και το ξενικό *Nicotiana glauca*. Στον υδατοφράκτη έχει επίσης καταγραφεί το είδος *Rumex versicarius* που περιλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου ως Εύτρωτο (5).

Όντας μεγάλο φράγμα παρέχει χώρο προστασίας, φωλεοποίησης και εγκατάστασης σε σημαντικό αριθμό ειδών. Στη πανίδα καταγράφηκαν τα είδη πτηνών *Circus aeruginosus*, *Hieraaetus fasciatus*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Actitis hypoleucos*, *Charadrius dubius*, *Charadrius hiaticula*, *Tringa nebularia*, *Tringa ochropus*, *Ardea cinerea*, *Columba palumbus*, *Falco peregrinus*, *Fulica atra*, *Alauda arvensis*, *Carduelis carduelis*, *Carduelis chloris*, *Erithacus rubecula*, *Galerida cristata*, *Saxicola torquatus*, *Sylvia melanocephala*, *Phalacrocorax carbo*, *Tachybaptus ruficollis*.

Στη λεκάνη απορροής υπάρχουν δενδρώδεις καλλιέργειες, και αρκετά μεγάλη ρύπανση της περιοχής λόγω σκουπιδιών, και του πεδίου βολής του στρατοπέδου που βρίσκεται στη περιοχή. Ο υγρότοπος χρησιμοποιείται για ερασιτεχνική αλιεία, και καταγράφεται μεγάλος βαθμός ρύπανσης λόγω της απόρριψης οικιακών απορριμμάτων.

Η ευρύτερη περιοχή είναι πλούσια σε μετάλλευμα και αυτό ήταν γνωστό από την αρχαιότητα. Στην ευρύτερη περιοχή του Υδατοφράκτη έχουν εξορυχθεί 13 συνολικά περιοχές. Από αναλύσεις σε ιζημάτα στο φράγμα Καλαβασού έχουν βρεθεί αυξημένες συγκεντρώσεις Cu, Zn, Cr, Ni. Οι αυξημένες αυτές τιμές όπως επίσης και οι αυξημένες συγκεντρώσεις U θα πρέπει να ερευνηθούν. Απαιτείται περαιτέρω έρευνα και άμεση λήψη μέτρων. Για μετρίαση του προβλήματος προτάθηκαν μεταξύ άλλων η οριοθέτηση των σωρών των μεταλλευτικών αποβλήτων, η λήψη μέτρων αποκατάστασης και η τοποθέτηση νέων σταθμών παρακολούθησης με συστηματικές μετρήσεις των ποιοτικών χαρακτηριστικών των ιζημάτων (3). Στην ευρύτερη περιοχή του Υδατοφράκτη βρίσκονται ο χώρος και τα κατάλοιπα αρχαίων μεταλλείων και σωρών σκουριάς καθώς και σύμπλεγμα πρωτοβιομηχανικών εγκαταστάσεων, που συγκαταλέγονται στους πίνακες Α' και Β' των Αρχαίων Μνημείων του Τμήματος Αρχαιοτήτων (6).

Ο υγρότοπος βρίσκεται εντός της Κοντινής Ζώνης Προστασίας Φραγμάτων Πόσιμου Νερού (7) και σε Προσωρινά Απαγορευμένη Περιοχή Κυνηγιού (8).

Περίοδος αναφοράς πρωτογενών δεδομένων: 23/01/2015

Απογραφείς: Α. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης

(1) Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (1985) Σχέδιο Βασιλικού- Πεντάσχοινου. Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Λευκωσία.

(2) Χριστοφίδης Ν., Κύρου Κ., Πιστή Ε., Ιωάννου Α., Αυγουστή Μ., Χατζηγιάννη Ν. (2009). Φράγματα της Κύπρου. Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

(3) Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (2011). Εφαρμογή των Άρθρων 11, 13 και 15 της Οδηγίας Πλαίσιο Περί Υδάτων (2000/60/EK) στην Κύπρο. Παράρτημα II- Αναλυτικό Πρόγραμμα Μέτρων.

(4) Δεδομένα Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (Πρόσβαση 07/2015).

(5) Τσιντίδης Τ., Χριστοδούλου Σ. Χ., Δεληπέτρου Π., Γεωργίου Κ. (2007). Το κόκκινο βιβλίο της χλωρίδας της Κύπρου.

Φιλοδοσικός Σύνδεσμος Κύπρου. Λευκωσία.

(6) Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (2009). Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για Αξιολόγηση των Αποτελεσμάτων των Προγραμμάτων Παρακολούθησης για τα Επιφανειακά Ύδατα στα Πλαίσια του Άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/EK. Σύμβαση ΤΑΥ 54/2009. Γ. Καραβοκύρης & Συνεργάτες Σύμβουλοι Μηχανικοί Α.Ε. Παναγιώτα Στυλιανή Καϊμάκη.

(7) Δεδομένα Τμήματος Αρχαιοτήτων (Πρόσβαση 06/2015).

(8) Δεδομένα Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας (Πρόσβαση 06/2015).

Βιβλιογραφική Παραπομπή στο Υγροτόπιο Κύπρου:

Παπαθεοδούλου Α., Σεργίδης Λ., Μιχαήλ Κ., Emirzade T., Βίκτωρα Μ., Αναστάση Α. 2015 – (συνεχής ενημέρωση): Υγροτόπιο Κύπρου- Απογραφή των Κυπριακών Υγροτόπων. Δημοσιεύεται στο <http://www.cypruswetlands.org>, πρόσβαση [ημερομηνία].

Γενικές πληροφορίες

Βασικές πληροφορίες

Τοποθεσία υγρότοπου:	Εσωτερικός
Τύπος υγρότοπου:	Τεχνητός
Φυσικός / Τεχνητός:	Υδατοφράκτης
Περιοχή (Ha):	60.98833
Hydrological interaction with other wetland:	Όχι -
Αλατότητα νερού:	Γλυκό
Είσοδος γλυκού νερού:	Λεκάνη απορροής (από κατακρημνίσματα)
Επιφανειακή έξοδος νερού:	Έξοδος ελεγχόμενη από υπερχειλιστή
Ελεύθερη επιφάνεια νερού (%):	> 95
Υδροπερίοδος:	Μόνιμη

Γεωγραφική πληροφορία

Επαρχία:	ΛΑΡΝΑΚΑ
Municipality/Community:	ΟΡΑ
Coordinates (WGS84):	33.256940 E - 34.805920 N

Βιολογική σημασία

Βιολογική σημασία:	Μεσαία
--------------------	--------

Ramsar wetland types

Τύπος Ramsar	Κάλυψη (%)
2 -- Λιμνούλες αγροκτημάτων για άρδευση φυτών και εξασφάλιση νερού σε ζώα καθώς και μικρές δεξαμενές (< 80 στρέμματα)	> 95

Καθεστώς προστασίας και άλλοι χαρακτηρισμοί

Καθεστώς προστασίας

Κατηγορία καθεστώτος προστασίας	Υποκατηγορία καθεστώτος προστασίας	Ονομασία περιοχής	Κωδικός	Κάλυψη (%)	Νομοθεσία
Υδατική Προστασία	Κοντινή Ζώνη Προστασίας Φραγμάτων Πόσιμου Νερού			100	
Απαγορευμένη Περιοχή Κυνηγιού	Προσωρινή			98	
Πολεοδομικό καθεστώς	Προστατευόμενο Τοπίο		Z3	92	

Οικοσυστημικές Υπηρεσίες, Δραστηριότητες & Επιπτώσεις

Οικοσυστημικές Υπηρεσίες

Τύπος Οικοσυστημικής υπηρεσίας	Οικοσυστημικές Υπηρεσίες	Κλίμακα Οφέλους	Σημαντικότητα
Προμηθευτικές υπηρεσίες	Γλυκό νερό		
Υποστηρικτικές υπηρεσίες	Παροχή ενδιαιτημάτων		

Δραστηριότητες στον υγρότοπο

Δραστηριότητες	Ένταση
220 = Ερασιτεχνική αλιεία	Μεσαία
421 = απόρριψη οικιακών απορριμμάτων	Μεγάλη
530 = Βελτιωμένη πρόσβαση στην περιοχή	Μικρή
701 = ρύπανση νερού	Μεγάλη

Δραστηριότητες στη λεκάνη απορροής

Δραστηριότητες	Ένταση
100 = Καλλιέργειες	Μικρή
107 = δενδρώδεις καλλιέργειες	Μικρή
530 = Βελτιωμένη πρόσβαση στην περιοχή	Μεγάλη
700 = Ρύπανση	Μεσαία
730 = Στρατιωτική χρήση	Μεγάλη

Οικότοποι & Βλάστηση

Τύποι βλάστησης

Τύπος βλάστησης	Κάλυψη (%)
Θαμνώδης / Δενδρώδης	
Ξενικά Είδη	
Υπερυδατική	

Είδος

Χλωρίδα

Είδος	Κυριαρχία	Reference
Acacia sp.	Παρόν	A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Arundo donax	Παρόν	A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Nicotiana glauca	Παρόν	A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Phragmites australis	Παρόν	A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Tamarix sp.	Παρόν	A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Vitex agnus-castus	Παρόν	A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015

Πανίδα

Πτηνά	Πληθυσμός	Κατάσταση φωλιάσματος	Αναφορές
Circus aeruginosus (L., 1758)	1-10		Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Hieraaetus fasciatus (Vieillot, 1822)	1-10		A. Αναστάση, A. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Anas acuta (L.,1758)	1-10		BirdLife Cyprus monthly checklist, December 2008
Anas clypeata (L.,1758)	1-10		BirdLife Cyprus monthly checklist, February 2007

Anas crecca (L., 1758)	10-100	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Anas penelope (L., 1758)	1-10	BirdLife Cyprus monthly checklist, February 2010
Anas platyrhynchos (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Actitis hypoleucos (L., 1758)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Calidris minuta (Leisler, 1812)	1-10	BirdLife Cyprus monthly checklist, October 2008
Charadrius dubius (Scopoli, 1786)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Charadrius hiaticula (L., 1758)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Tringa glareola (L., 1758)	1-10	BirdLife Cyprus monthly checklist, October 2008
Tringa nebularia (Gunnerus, 1767)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Tringa ochropus (L., 1758)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Ardea cinerea (L., 1758)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Egretta garzetta (L., 1766)	1-10	BirdLife Cyprus monthly checklist, June 2007
Columba palumbus (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Falco peregrinus (Tunstall, 1771)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Fulica atra (L., 1758)	1-10	Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES-CCEIA/TCBA/CGF. N
Gallinula chloropus (L., 1758)	1-10	BirdLife Cyprus monthly checklist, January 2010
Alauda arvensis (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Carduelis carduelis (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Carduelis chloris (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Erithacus rubecula (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Galerida cristata (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
Saxicola torquatus (L., 1766)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015

<i>Sylvia melanocephala</i> (J.F. Gmelin, 1789)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
<i>Phalacrocorax carbo</i> (L., 1758)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015
<i>Podiceps nigricollis</i> (C.L. Brehm, 1831)	1-10	BirdLife Cyprus monthly checklist, January 2005
<i>Tachybaptus ruficollis</i> (Pallas, 1764)	1-10	A. Αναστάση, Α. Παπαθεοδούλου, Λ. Σεργίδης, 23/01/2015

Αναφορές

BirdLife Cyprus monthly checklist, December 2008

BirdLife Cyprus monthly checklist, February 2007

BirdLife Cyprus monthly checklist, February 2010

BirdLife Cyprus monthly checklist, January 2005

BirdLife Cyprus monthly checklist, January 2010

BirdLife Cyprus monthly checklist, June 2007

BirdLife Cyprus monthly checklist, October 2008

Charalambidou I., Gucel S., Kassinis N., Turkseven N., Fuller W., Kuyucu A., Yorganci H. (2008). Waterbirds in Cyprus 2007/08. UES- CCEIA/TCBA/CGF. Nicosia, Cyprus.

Δεδομένα Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (Πρόσβαση 07/2015)

Τσιντίδης Τ., Χριστοδούλου Σ. Χ, Δεληπέτρου Π., Γεωργίου Κ. (2007). Το κόκκινο βιβλίο της χλωρίδας της Κύπρου. Φιλοδοσιακός Σύνδεσμος Κύπρου. Λευκωσία.

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (1985) Σχέδιο Βασιλικού- Πεντάσχοινου. Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Λευκωσία

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (2009). Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για Αξιολόγηση των Αποτελεσμάτων των Προγραμμάτων Παρακολούθησης για τα Επιφανειακά Ύδατα στα Πλαίσια του Άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/EK. Σύμβαση ΤΑΥ 54/2009. Γ. Καραβοκύρης & Συνεργάτες Σύμβουλοι Μηχανικοί Α.Ε. Παναγιώτα Στυλιανή Καϊμάκη.

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (2011). Εφαρμογή των Άρθρων 11, 13 και 15 της Οδηγίας Πλαίσιο Περί Υδάτων (2000/60/EK) στην Κύπρο. Παράρτημα III- Αναλυτικό Πρόγραμμα Μέτρων.

Δεδομένα Τμήματος Αρχαιοτήτων (Πρόσβαση 06/2015)

Δεδομένα Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας (Πρόσβαση 06/2015).

Χριστοφίδης Ν., Κύρου Κ., Πιστή Ε., Ιωάννου Α., Αυγουστή Μ., Χατζηγιάννη Ν. (2009). Φράγματα της Κύπρου. Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Αντιπροσωπευτική φωτογραφία & Χάρτης



LAR008

ΥΔΑΤΟΦΡΑΚΤΗΣ ΚΑΛΑΒΑΣΟΥ / KALAVASOS RESERVOIR



Πρόγραμμα απογραφής των υγροτόπων της Κύπρου / Inventory of the wetlands of Cyprus

Δεδομένα Χάρτη: Google, DigitalGlobe

Map Data: Google, DigitalGlobe



 Όρια Υγροτόπου / Wetland's Boundaries

TERRA CYPRIA
Το Κέντρο Ιατρικά Προσταγείας Τον Περιβάλλοντος
The Center for Conservation Foundation
Κέντρο για Κοινωνία Υγείας


ΥΓΡΟΤΟΠΙΟ
Κύπρου